

Literarni natečaj 2012

Svetovna dediščina UNESCO

tema: Spomin - daleč in blizu, kot pravljica

avtorica: **Maja Černuta**, 1.č

mentorica: Barbara Dobrila, prof.

Gimnazija Koper

To je moja zgodba

Spominjam se dni, ko sem bila majhna in še nisem prav dosti vedela o svetu. Seveda pa so me nove stvari zelo zanimale. Tako mi je na nek lep sončen dan prababica povedala svojo zgodbo.

»No, draga moja, kot veš sem se rodila v majhni vasici na Primorskem blizu Divače imenovani Škocjan. Takrat je bila to živahna vasica, polna ljudi. Spominjam se, kako smo se otroci vsak dan igrali na dvorišču, tekali in se lovili, včasih pa tudi prespali na senu, čeprav nam tega niso dovolili. Naše mame so kuhale in prale, očetje pa delali. Še posebej jaz, ki me je delo vedno veselilo, sem rada pomagala svojim staršem. Najbolj všeč pa so mi bile sobote. Vsak teden, na ta dan, so prišli k nam na obisk naši sorodniki in takrat je moja mama s sosedo pripravila veliko kosilo, kjer sem lahko jedla bel kruh.«

Stara mama, kot sem jo klicala, se je popravila na stolu ter se odkašljala. Jaz pa sem jo vprašala: »A takrat ste lahko jedli bel kruh samo ob sobotah? Danes ga v trgovini dobimo vsak dan.« Ona pa mi je odgovorila: »Točno tako. Mi otroci smo ga dobili le majhen košček ampak smo bili že za to zelo veseli. Trgovina pa takrat ni bila tako blizu. Moja mama je po navadi s sosedami hodila peš do trgovine.« Presenečeno sem gledala. Kmalu pa rekla: »Prosim, nadaljuj svojo zgodbo.« »No prav,« mi je odgovorila stara mama.

»Zelo rada sem se zbudila zgodaj zjutraj. Za to pa sem imela dober razlog. Oblekla sem se in obula ter stekla do cerkvice svetega Kancijana. Od tam se mi je odpiral pogled na prečudovit sončni vzhod. Občudovala sem prelepe barve neba in pokrajino, ki se je razprostirala pod mano. Vsakokrat, ko sem prišla tja, je bilo kot v pravljici. Gledala sem reko, ki teče po svoji strugi ter poslušala ptičje petje.

Od nekdaj pa me je zanimalo, kaj se skriva pod našo vasjo. Zame so bile takrat le velike luknje iz kamna, prekrite s travo. Ampak verjela sem, da se pod njimi skriva nekaj več. Nekega dne sem vprašala očeta kaj so tiste velike luknje. Razložil mi je, da so to jame, ki so nastale z raztapljanjem apnenca in reko, ki teče po njih. Prav navdušena sem bila, ko mi je povedal, da v njih lahko najdemo kapnike, stebre in zavese. Takrat si še nisem predstavljala, kaj natančno to pomeni, zato sem ga prosila, če grem lahko to skrivnostno naravo tudi pogledat. In res sva se nek dan še z ostalimi očeti in njihovimi otroci odpravila pogledat jame. Ko smo vstopili, je bilo temno kot v rogu. Na srečo pa so imeli očetje s sabo petrolejke, tako da smo lahko videli, kod hodimo. Otroci smo z velikimi očmi opazovali podzemni kraški svet. Čeprav je bilo v jami hladno, je nas, otroke grela misel po odkrivanju česa novega. Prišli smo do polovice poti, ko je naš ogleđ ustavila reka. Nismo mogli priti na drugi breg, zato smo se žalostni vračali. Med hojo sem videla kar nekaj živali, za katere prej niti nisem vedela, da obstajajo. Takrat sem prvič v življenju videla netopirje. Zdele so se mi tako prikupne žival'ce. Prispeli smo na svetlo in otroci smo prosili, če lahko gremo še kdaj pogledat jame. Na srečo so se očetje strinjali in nam obljubili ponoven ogleđ.«

Staro mamo sem gledala z velikimi očmi in jo napeto poslušala. »Bila sem živahen otrok in rada sem pomagala drugim. Nek večer, ko sem občudovala sončni zahod, sem za cerkvijo zagledala čudno stvar. Približala sem se ji in ugotovila, da je to majhen netopirček, ki se je izgubil. Kot ljubiteljica živali sem ga odnesla domov ter ga oskrbela. Zjutraj sem se zgodaj zbudila in odnesla netopirčka v jamo. Prav smešen je bil, ko je spal z glavo obrnjeno navzdol. Celu pobožati se mi je pustil. Takrat sem se odločila, da bom pomagala živalim, ko bom velika. Bila sem majhna deklica z bujno domišljijo.« »Taka kot jaz?« sem jo vprašala. »Da, točno taka, kot si ti sedaj,« mi je povedala ter se nasmejala.

»Stara mama, ste takrat že imeli pralne stroje?« »Ne, nismo. O tem smo lahko le sanjali. Niti nismo vedeli koliko tehnologije bodo izumili do danes. Naše mame so hodile peš do reke Reke prat perilo. Včasih smo se pridružili tudi otroci in se v reki kopali, če ta ni bila premrzla. Učili smo se plavati, se potapljali ter se igrali z lesenimi čolnički. Za nas je to bil vodni raj. Živelimo brezskrbno življenje in nihče ni niti slutil, da se nam približuje velika nevarnost.

Nekega dne je začelo pokati. Nisem vedela, kaj je to, vendar še nikoli nisem slišala tako hrupnega glasu. Ljudje v vasi so bili vznemirjeni. Tudi moja mama je bila videti zaskrbljena. Kar naenkrat pa je priteklo oče in rekel: »Vojna je prišla prej, kot smo pričakovali. Hitro, skrijta se.« Jaz sem samo debelo gledala in vprašala, kaj to pomeni. Mama mi je razložila, da nas nesramni in sebični ljudje napadajo. Skoraj sem začela jokati in rekla: »Saj sem bila ves čas pridna. Nič slabega jim nisem naredila. Pa ti, mama, tudi ne.« Tolažila me je in mi govorila, da za to nisem jaz kriva. Odšli sva na glavni trg, kjer se je zbrala še ostala polovica vasi. Sklenili so, da se v kletih ni varno skrivati, zato smo se skupaj odpravili v najbližjo jamo. Tam smo se skrivali skoraj vsak dan. Ko pa so prišli Oni, smo morali biti tiho kot miške. Na srečo nas niso našli, ker je bilo v jamah temno in takrat ni bilo tam urejene nobene poti.

Po kakšnem letu smo bili spet varni in lahko smo se vrnilo v svoje domove. Čeprav je bila naša vas napol uničena, je moja hiša še vedno stala. Vrnitev smo proslavili z veliko večerjo. Otroci smo se igrali, odrasli pa so se pogovarjali pozno v noč.

Ker so nam jame rešile življenja, so jih poimenovali po naši vasi, Škocjanske jame. Čez nekaj časa so našo okolico preuredili v krajinski park, danes pa so te jame pod Unescom zaščitena naravna dediščina.« »To pomeni, da ste pomagali tem jamam, da postanejo svetovno znane«, sem radovedno vprašala. Stara mama se mi je nasmehnila in prikimala. Močno sem jo objela in se ji zahvalila za tako lepo zgodbo.

Še vedno se je spominjam, zgodbe in stare mame. Upam in vem, da mi bodo tej spomini še dolgo ostali v srcu.

Vsi ključni dogodki so le plod moje domišljije. Za življenje pred in med drugo svetovno vojno, pa sem vprašala svojo babico.

Maja Černuta